

7/6840

T.C.
TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

SAYI : B.12.0.A.SGB.0.03.610/1610
KONU : Yazılı Soru Önergesi

....15 NİSAN 2009

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: Başbakanlığa gönderdiğiniz 26.02.2009 tarih ve KAN.KAR.MD.A.01.0. GNS.0. 10.00.02-7/6840-11580/ 24477 sayılı yazınız.

İlgi yazınız ekinde alınan, Burdur Milletvekili Ramazan Kerim ÖZKAN' a ait 7/6840 esas nolu yazılı soru önergesine ilişkin Bakanlığımız görüşü ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Mehmet Mehdi EKER

Mehmet Mehdi EKER
Bakan

EKLER:

1- Görüş 7/6840 (4 sayfa)

DAĞITIM:

Gereği:

TBMM Başkanlığına

Bilgi

Başbakanlığa

YAZILI SORU ÖNERGESİ

Önerge Sahibi : Ramazan Kerim ÖZKAN
Burdur Milletvekili

Esas no : 7/6840

Bilindiği üzere Süt ve Süt Ürünleri Sanayi, gıda sanayinin %16'sını oluşturmaktadır. Ayrıca süt üretimi ülkemizin toplam tarım ürünleri üretimi içerisinde % 8.5 luk bir paya sahiptir. Yıllık 13.5 milyon ton süt üretimi ile Türkiye dünyada en çok süt üreten 15 ülkeden birisi konumundadır.

Son yıllarda ülkemizde süt üreticisinin ve sanayicisinin büyük bir mağduriyet yaşadığı malumunuzdur. Bunun nedeni de çiğ süt fiyatlarının aşırı bir şekilde düşmüş olması ve fiyat istikrarsızlığıdır. Yem fiyatları 6 yıl öncesine nazaran % 150-200 oranlarında artmış olmasına karşılık çiğ süt fiyatları 6 yıl öncesine gerilemiştir. Bu gün çiğ sütün litresi örgütlü olan yerlerde 470-505 kuruş, örgütsüz olan yerlerde ise 370-430 kuruş arasındadır. Ve süt- yem paritesi tarihinde ilk defa olarak 0.8'in altına düşmüştür. Oysa Süt/Yem paritesinin 2' nin altına düşmesi durumunda süt üreticisinin zarar edeceği bir gerçektir. AB ülkelerinde bu parite yasal prosedürlerle korunmakta ve parite 2'nin altına düştüğünde kamu kaynakları harekete geçirilerek müdahale alımları yapılmaktadır. Oysa ülkemizde bırakın müdahale alımları yapılmasını süt konusunda piyasa düzenini oluşturacak bir kurum dahi bulunmamaktadır. Kurulmuş olan süt konseyi böyle bir işlevselliğe sahip olmadığı gibi çıkan yönetmelik konseye böyle bir yetki tanımamıştır. Yine süte bu gün litre başına 4 kuruş olarak takdir edilen destekleme son derece yetersizdir.

Ayrıca süt yemi, saman, ilaç, işçilik gibi giderler sürekli artmakta ve yetiştirici 0.8'in altına düşen bu pariteyle bırakın durumunu muhafaza etmeyi, her geçen gün iflasa sürüklenmektedir. Üretici sattığı bir litre sütle 0.5 litre pet şişe suyu dahi alamamaktadır. Bu durumda süt sektöründe tüm yılların en önemli krizinin yaşandığının açık bir göstergesidir.

Son günlerde de yaşandığı gibi üretici dışında şekil verilen süt pazarında sanayici belli dönemler süt arzının fazlalığından şikâyet ederek süt fiyatlarını düşürmekte, yer yer süt alımlarını durdurmaktadır. Mağdur durumda olan yetiştirici ürettiği ürünü satamamakta, kısa vadede çözümler aramaktadır. Bu durumda en kolay çözüm ise çoğunlukla süt ürettiği hayvanları kesime sevk etmek olmaktadır. Bu durumda geçimlerini hayvancılıktan sağlayanların akıbetlerinin ne olacağı merak konusudur.

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı kendi dönemlerinde süt üretiminin 3 milyon ton arttığını ifade etmektedir. Bu artışın nasıl sağlandığını Türkiye İstatistik Kurumu'nun yayınladığı hayvancılık istatistikleri ile anlatılmaya çalışıldığında;

2000 yılında toplam sığır varlığında sağmal inek oranı % 49.1 iken bu değer 2002 yılında % 44.8'e düşürülmüştür. Bu durum 2002 yılı süt üretiminin önceki yıla nazaran yaklaşık 1 milyon ton azalmasıyla sonuçlanmıştır. Takip eden yılda (2003) sağmal inek oranı tekrar % 51,5'e yükselterek süt üretimi % 27 artırılmış ve 7.5 milyon tondan 9.5 milyon tona yükselmiştir. Bir popülasyonda sağmal inek oranının bu kadar yüksek olmayacağını takdir edersiniz. Oysa daha önceki Hükümetler bu rakamın büyüklüğüyle ilgili sıkıntıları gidermek amacıyla bu değeri düşürmeye çabalamaktaydılar.

2004 yılında sağmal inek oranının yüksekliğiyle ilgili problemin çözülmesi amacıyla bu oran önemli oranda azaltılmış ve % 38.5' e düşmüştür. Bununla birlikte 2003 yılında 1888 litre/baş olan hayvan başına süt verimi 2479 litre/baş'a yükselterek süt üretimi aynı seviyede korunmuştur. Oysa hayvan başına verimin 1 yıllık bir süreçte yaklaşık 600 litre artırılması mümkün değildir. Sonuçta TÜİK rakamlarında çeşitli düzenlemelerle sektörde büyüme yokken büyüme varmış gibi gösterilmektedir. Türkiye'de istatistik hesaplanırken rakamlarla oynanılmasının yarardan çok kendini kandırmaktan ibaret olduğu henüz tam olarak anlaşılamamıştır. Ayrıca verilen teşviklerin bir kısmı hala yetiştiriciye ulaşmamıştır. Ayrıca

sürekli desteklerin arttığından bahsedilmekle birlikte teşviklerin etkinliğinden hiç bahsedilmemekte, madem bu kadar teşvik veriliyorsa ve destekleniyorsa süt hayvancılığının neden tarihinde en sıkıntılı dönemini yaşadığı hiç sorgulanmamaktadır.

Diğer önemli bir konuda süt yetiştiricilerinin bunca sıkıntılı bir dönem geçirmelerine karşılık yurt dışından yapılan süt tozu ithalatıdır. Ülkemizin yıllık olarak 13 bin ton civarında dahili işleme rejimi kapsamında süt tozu ithalatı bulunmaktadır. Bunun çok önemli bir miktarının da fiyatının uygun ancak kalitesi çok düşük olan Ukrayna'dan yapıldığı bilinmektedir. Ayrıca "Buzağı Maması" adı altında süt tozu ile GTİP' ları farklı ancak içerikleri aynı olan mamullerin yurda yasal veya illegal yollardan sokulduğu da bilinmektedir. Bu ithalatlar sonucunda bu mamullerin süt ürünleri üretiminde kullanılması, zaten iflasın eşiğinde olan üreticiyi daha da mağdur hale getirdiği gibi, kalitesi düşük olan bu mamuller süt ürünleri sanayinde kullanılmak suretiyle insan sağlığını tehdit eden risklerin oluşumuna yol açmaktadır.

Tüm bu olumsuzluklar bir araya geldiğinde üreticinin çok yakın bir süreçte iflası ve damızlık süt ineklerinin süratle kasaplık olarak değerlendirilmesi dolayısıyla ülkemiz süt hayvancılığının sonunu hazırlayacaktır.

SORU 1) Süt sektörünün içinde bulunduğu son yılların bu en büyük krizinin önüne geçilebilmesi için Başbakanlığınızca hazırlanan veya uygulanması planlanan bir çalışmanız bulunmakta mıdır ?

SORU 2) Üreticinin ürettiği süttan para kazanabilmesi için Süt/ Yem Paritesinin asgari 1'e 2 olması gerekliliği Dünya Süt Üreticileri tarafından ve istatistiksel verilerle belirlenen bilimsel bir gerçek olduğu bilindiğine göre bu pariteye ulaşmak ve daha sonrada korunmasını sağlayarak üreticiye güvence sağlamak adına her hangi bir çalışmanız olacak mıdır ?

SORU 3) Şu anda adından başka hiçbir işlevselliği bulunmayan "Süt Konseyi" ne yeniden hazırlanacak üretici, sanayici ve kamu tarafından mutabık kalınacak bir yönetmelikle işlevsellik kazandırılmasını ve dolayısıyla "Süt Piyasa Düzeni" nin oluşturulması için gerçek anlamda yetkilendirilmesini düşünüyor musunuz ?

SORU 4) Süt ve Besi Hayvancılığını piyasanın olumsuz koşullarından korumak amacıyla kısa, orta ve uzun dönemli üretim, tüketim ve pazarlama politikaları oluşturulmasını uygun bulur musunuz ? Bununla ilgili olarak hükümetinizce üreticiyi korumaya yönelik destekleme ve denetleme mekanizmalarının devreye sokulmasını düşünüyor musunuz ?

SORU 5) Süt ürünleri fiyatlarının bu düşüşünü önlemek için en azından kısa dönemde Süt talebini artırmak ve çocuklarımızın beslenmelerine katkıda bulunmak amacıyla "Okul Sütü" programının uygulamaya sokulmasını ve bunun için yasal bir düzenleme yapılmasını düşünüyor musunuz ?

SORU 6) Süt üretiminin fazla ancak fiyat ve talebin düşük olduğu dönemlerde müdahale alımları yaparak bu sütlerin süt tozuna dönüştürülmesi suretiyle yatırımların ve ihracatın teşvik edilmesini uygun bulur musunuz ? Böylelikle Süt Tozu İthalatı dolayısıyla ülkemizin uğradığı döviz kaybının önüne geçilebileceği gibi, öz kaynaklarımızın değerlendirilmesi yönünde büyük yararının yanında, piyasada süt talebini artıracak olması nedeniyle üreticinin korunması anlamında büyük katkı sağlayacağı konusundaki düşünceleriniz nelerdir ?

CEVAP 1-2-3-4-5-6) Bilindiği üzere, ülkemizde çiğ süt fiyatları serbest piyasa şartlarına göre oluşmakta olup, devletin çiğ süt fiyatlarının oluşumuna herhangi bir müdahalesi bulunmamaktadır. Süt sektörü; günümüzde hızlı bir değişim ve dönüşüm yaşamaktadır. Bu süreç, uluslararası pazar ilişkilerindeki gelişmelerle başlamıştır. Süt sektörünün geleneksel üretim ve pazarlama ilişkileri yapısal değişimlere uğramakta ve üreticiler ile tüketicilerin

sektörle ilgili bilinçleri artukça Kamu yönetimi de bu değışime ayak uydurmakta veya bazı tedbirler alarak bu süreci hızlandırmaktadır.

Bu kapsamda, Bakanlığımızın özellikle süt hayvancılığının geliştirilmesine yönelik politikaları çerçevesinde, Hayvancılık desteklemeleri ile ilgili, Bakanlar Kurulu Kararları 15/04/2008 tarih ve 26848 Sayılı Resmi Gazete ile 24/05/2008 tarih ve 26885 Sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır. Bu Kararnameler kapsamında hazırlanan 2008/31 Sayılı Tebliğ; 13/06/2008 tarihli ve 26905 Sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır. 01/01/2008 tarihi ile 31/12/2008 tarihleri arasında geçerli olan bu kararnamelere göre; Destekleme ödemeleri yapılmıştır.

2009 yılına ilişkin destekleme çalışmalarımız ise devam etmektedir. 2008 yılına ait süt desteklemelerine ilişkin icmaller Bakanlığımızca hazırlanarak Ziraat Bankasına gönderilmiş olup, bu icmallerle ilgili ödemeler yapılmıştır. Küçükbaş hayvanların desteklemelerine ilişkin olarak hazırlanan icmaller de Ziraat Bankasına gönderilmiştir. Yine 2008 yılı anaç sığır ve küçükbaş desteklemelerinden yararlanamayanlar için başvuru tarihi 07.03.2009 tarih ve 27162 Sayılı Hayvancılığın Desteklenmesi Hakkında uygulama Esasları Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ ile 31.03.2009 tarihine kadar uzatılmıştır. Ayrıca, Tarımsal destekler içinde hayvancılığın payı 2002 yılında % 4.6 iken 2009 yılında bu oran 5.2 kat artırılarak % 24’e çıkarılmıştır. Bu çalışmalara ilave olarak 31.12.2008 tarih ve 27097 Sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 2008/14489 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı gereğince, Ziraat Bankası ile Tarım Kredi Kooperatifleri aracılığıyla % 60 indirimli işletme ve yatırım kredisi kullanılmaktadır.

Ülkemizde üretilen arz fazlası sütün, üretici süt fiyatlarını olumsuz olarak etkilediği şu günlerde Bakanlığımızca, ilgili kurumlarla işbirliği yaparak arz fazlası sütün; okul çağındaki çocuklara içme sütü olarak dağıtılması, yoksul ailelere gıda yardımı olarak dağıtımı ve fazla sütün süt tozu olarak işlenmesi için proje çalışmaları devam etmektedir. Bu çalışmalar ile süt tüketiminin artırılması hedeflenmektedir.

Ülkemizde süt fiyatları mevsimsel dalgalanmalar göstermektedir. Bakanlığımızca süt sektöründeki birçok olumsuzluğu kaldırmak için; hayvancılığa uygulanan desteklerimiz yanında 5488 sayılı Tarım Kanununun 11. Maddesine dayanılarak hazırlanmış olan Ulusal Süt Konseyi Yönetmeliği 23.09.2008 tarih ve 27006 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu yönetmelik çerçevesinde 21.01.2009 tarihinde kurulan Ulusal Süt Konseyinin amacı; üretici, sanayici, kamu, araştırma kurumları, meslek odalarının, bir araya gelerek sektörün sorunlarını tartışabileceği çözümleri etkin ve hızlı bir şekilde hayata geçirebileceği, sektörün kayıt altına alınmasına, kaliteli üretim ve kalite kontrol sistemlerinin oluşturulmasına, piyasa ve fiyat istikrarının sağlanarak piyasanın izlenmesine, sütün üretim tüketim ve ticaretinin geliştirilmesine katkı sağlayacak kısa, orta ve uzun vadede stratejiler oluşturulmasına olanak sağlayacaktır.

Süt fiyatlarında oluşabilecek dalgalanmaların önüne geçebilmek amacı ile Bakanlığımızca ilk defa 2009 yılı için süt fiyat regülasyonu ile ilgili çalışmalar başlatılmış olup, 06.02.2009 tarihli ve 2009/2 sayılı Tarımsal Destekleme ve Yönlendirme Kurulu Kararı ile 30 Milyon TL’lik bir kaynak ayrılmıştır.

SORU 7) Süt sektörünün bu gün içinde bulunduğu bu son derece sıkıntılı süreçte, süt tozu ve buzağı maması ithalatının üreticiyi daha da mağdur bir hale getirdiği bilindiğine göre en azından belli bir süre Süt Tozu ve Buzağı Maması İthalatını durdurmayı veya en azından kısıtlamayı uygun bulur musunuz ?

CEVAP 7) Bazı yayın organlarında; buzağı maması ithalatı adı altında bazı rakamlar vererek ithal edilen buzağı mamalarının süt tozu olarak tüketildiği iddia edilmektedir. Bu haberlerde 2001 yılında Türkiye 18 bin 280 ton, 2002’de ithalat 26 bin 904 ton, 2003’te 28 bin 280 ton,

2004'te 42 bin 488 ton, 2005'te 42 bin 129 ton, 2006'da 55 bin 994 ton, ve 2007'de 58 bin 264 ton buzağı maması ithal edildiği belirtilmektedir

Bakanlığımız ve TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu) verileri üzerinde yapılan inceleme sonucunda gazetede verilen rakamların sadece buzağı maması verileri olmayıp 23 09 Gümrük tarife istatistik pozisyon(GTİP) numarası altında incelenen, Kedi- köpek maması, buzağı maması, at yemi, balık yemi, kuş yemi, yem katkı maddeleri, premiksler, bazı mineral maddeler gibi birçok yem ve yemlik maddelerin ithalatına ait veriler olduğu tespit edilmiştir.

Bakanlığımızca buzağı mamalarına 23099031, 23099033, 23099035, 23099039, 23099041, 23099043, 23099049, 23099051 GTİP numaraları ile ithalat izni verilmekte olup, TÜİK rakamlarına göre 2002 yılında 1.581 ton, 2003 yılında 1.740 ton, 2004 yılında 3.773 ton, 2005 yılında 4.390 ton, 2006 yılında 3.936 ton, 2007 yılında 3.723 ton, 2008 yılında ise 3.790 ton ithalat yapıldığı tespit edilmiştir.

Bakanlığımızca süttozu ithalatına 0402 GTİP numarası ile Dâhilde İşleme İzin Belgesi (DİİB) kapsamında ithalat izni verilmekte olup, Bakanlığımız İthalat Otomasyon Sistemine göre 2003 yılında 7993,5 ton, 2004 yılında 9913,603 ton, 2005 yılında 9686.992 ton, 2006 yılında 14674,007 ton, 2007 yılında 10511,68 ton, 2008 yılında 15261,52 ton süttozu DİİB kapsamında ithal edildiği tespit edilmiştir

Bu kapsamda rakamlardan da görüleceği gibi, anormal bir buzağı maması ithalatı söz konusu olmayıp, söz konusu ürünler buzağı beslenmesinde kullanıldığından, bahse konu ürünlerin ithalatında herhangi bir kısıtlama yapılması düşünülmemektedir.

SORU 8) Bu gün ülkemizde çiğ süt ile market sütü arasındaki fiyat farkının 4-5 kata kadar ulaştığı bilinmektedir. Dolayısıyla, üretici ve sanayicinin büyük çabalarla ürettiği ve işlediği süttten elde ettiği kar marjı çok düşük seviyelerde kalmasına karşılık, marketlerdeki kar marjı gözle görülür önemli ölçüde bir risk ve masrafı olmamasına karşılık neredeyse % 70'lere ulaşmaktadır. Bu da dolayısıyla tüketicinin sütü yüksek fiyatlarla satın alması nedeniyle ülke bazında hem kişi başına düşen süt tüketimini düşürmekte hem de tüketicinin ekonomik olarak mağduriyetine sebebiyet vermektedir. Bu anlamda tüketicin korunması ve haksız kazancın ve rekabetin önlenmesi amacıyla, sütün üretim, işlenmiş ve piyasa satış fiyatları arasındaki bu farkın giderilmesi konusunda her hangi bir çalışmanız olacak mıdır ?

CEVAP 8) Ülkemizde üretilen çiğ süt ile market fiyatları arasındaki fiyat farkı, serbest piyasa koşullarına göre belirlenmektedir. Ancak, Bakanlığımızca üreticilerimizi ve sanayicilerimizi korumak amacı ile yukarıda belirtilen çalışmalara devam edilecektir.